

בן איש חי והליכות עולם פרשת נשא דיני תולעים

[ז] פולין דרכן להתלע במחובר ולכן אף על פי שהמקום דחוק ובודאי לא רחשו אסורין אפילו אם נמצא נקודה שחורה צריך לחטט ולהסירה שהיא אסור כתולע ממש עד דמקום שיתחיל התולע להתרדם נעשה אותו מקום שחור וכן מנהג בגדד נוהגים לחטט בעומק להסיר נקודה השחורה **התולעים שלא רחשו כגון פולים ואפונים שהקליפה משחירה מבחוץ [נקודה שחורה בחוץ] אינם אסורים כיון שהם מונחים במקום צר ולא יכולים לרוחש**

[ח] התאנים וקישואים ומלפפון דרכן להתלע במחובר וכן אפרסק וכן פול המצרי וכן כרוב וכן החסה כל אלו דרכן להתלע במחובר ואין לאכלם לא המצרי גם עוד הכרפס והכרתי ופטרוזילהמתלעין במחובר ואין לאכלם בלא בדיקה והעלים של הצנזן צריכין בדיקה היטב ויש ירקות שנמצא בהם תולעים דקים הרבה וקשה לבדקן והם מה שקורין סלק (תרד) ונענע שומר נפשו ירחק מהם ובגדד אוכלים זה השלק ואומרים שבדוקין אותו וירא שמים שלקן מביה ולא יבא על על השלקן ובביתנו לא יכנס השלק למאכל ורק בראש השנה יביאו אותו על השלחן לראותו בלבד בשביל הבקשה שבהם ועלי גפנים אסרום רבני ארץ ישראל יע"א לגמרי ולא יועיל להם בדיקה וכן בגדאד נוהגים בהם איסור והירק בטניג שיש לו תולעים משהין אותו וביתנו י"ב חדש ואחר כך אכלים אותו :

[ט] פירות שצוקתן שלא להתלע במחובר אלא רק בתלוש אם התליעו בתלוש מותרים דלא אסרה תורה אלא שרץ השורץ על הארץ במה דברים אמורים כשלא פירש מן הפרי אבל אם פירש מן הפרי אפילו לא הגיע לארץ אלא שמת באויר קודם שהגיע לארץ ואפילו לא פירש כולו אלא מקצתו או שלא פירש אלא על גבי הפרי או על הגרעין שבתוכו או שפירש מפרי לפרי בלא אויר כגון שההם דבוקי יחד ויצאה התולעת מזה לזה דרך נקב בלא ראיית אויר בכל הני גווני דין פירש יש לו ואסור משום שרץ הארץ ויש לתולע על דין בריה דאפילו באלף לא אפילו אם התולע מת בתוך הפרי ואחר שמת פירש מן הפרי גם כן אסור ויש לו דין שרץ השורץ :

[י] יש אומרים דלא אסרינן בפירש אלא אם כן ידענו בבירור שפירש אבל אם רק נמצא בתוך הפרי ולא ראינו שפירש אף על פי שהוא חי וחורו נקוב לחוץ מותר ולא חיישינן שמא פירש וחזר כן הוא דעת מר"ן ז"ל בש"ע ויש אוסרין בחורו נקוב לחוץ דילמא פירש וחזר ויש לחוש לדעת האוסרין ובפרש שכתב רמ"א ז"ל וכן בגדאד המנהג פשוט לאסור בחורו נקוב לחוץ: **[תולעת בתוך הפרי ולא ראינו שפירשה אף שהתולעת בחיים והפרי נקוב לחוץ מותר ואין לחוש שמא פירשה מהפרי אליו]**

[יא] אם אמרינן חלק בן פירש לא פירש אלא רק בפירש שמוחוזקן אצלינו שאן מתלעין במחובר אלא רק בתלוש אבל פירות דיש להסתפק בהם שהתליעו במחובר אף על גב דאין הדבר ברור אלו אסורים אפילו אם לא פירש משום דספק תורה להחמיר : **[ואם יש עוד ספק נוסף אפילו ספק שאינו שקול יש להתיר]**

[כ] תולעים קטנים הנמצאים בקמח אסורים דאפילו פירשו לדופן הכלי מבפנים אסורים דדוקא במים ושאר משקין שדינן פירשו בפנים משום דהיינו רבתייהו אבל במאכל לא אמרינן היינו רבתייהו ואסורין בכל גוונא ולא עוד אלא אפילו אם לא שרצו אלא רק בקמח גופיה יש להם דין פירש ואסורין כמו דין פירש מפרי לפרי ולכן אם ספק קטנים שאי אפשר לבפרם ולהוציאם מן הקמח אפילו על ידי נפה אוסר הקמח אבל גדולים שאפשר לבררם על ידי הרקדת הקמח בנפה הרי זה מרקד הקמח מן התולעים ומותר: **[קמח שהיה צבור על הקרקע ונמצאו בו תולעים, אסור שמה פירשו ושרצו על הארץ אבל אם הקמח מונח בכלי והתלוע מותר שאפילו פירשו וישרו תולעים בתוך הכלי מבפנים היינו רבתייהו ומותרים ולרווחא דמילתא יש לצרף ספק נוסף שמא בעריכת הבית ואפייתו נימוחו התולעים]**

[טז] מותר להוציא שבר מקמח שהתלע וכן מן תמרים או צימוקין שהתליעו כי זועיה כעלמא הוא ויאר אסור משום מבטל איסור לכתחילה: **[ולכן מותר לרסק תותים כדי לשתות את המיץ]**

[טז] חיטים מתולעים אם רובן מתולעים שאי אפשר לברר ימכרם לגוי ואם אין רובן מתולעים ישרם תחלה ואחר כך מותר לטחן ויזהר לכתחלה לטחן בחייהם שיש שם אפרכסת מפני שאת"ל נשאר בהם תולעים אחר בדיקה יברחו בשעת טחינה מנדנדו הרחיבים ויצאו דרך דופני האפרכסת ובדיעבד אם אין לו רחיים שיש בו אפרכסת מותר לטחנן משום דאפילו אם נשאר תולעים מתרסקין בטחינה ותו אין להם דין בריה ובטלי הוא שכונתו לטחן ולא בא לבטל האיסור בידים ומומאי טעמא שרינן למכור לגוי ולא חיישינן שמא יאפס לישראל משום דאחר טחינה תרסק התולע ובטל וחייטים אלו דלא התליעו רובן שמארנו שצריך לבררם תחלה היינו לכתחילה אבל בדיעבד אם לא ביררם וטחנם מותר ובין הכי ובין הכי צריך לרקד הקמח אחר הטחינה והא דשרינן על ידי טחינה דוקא בחיטים דדרכן להטחן אלא קמח שהתלע אסור לטחנו כדי שיתרסקו התולעים דאין מבטלין איסור לכתחילה:

[יז] אין להתיר חיטים הנוכר על ידי טחינה והרקדה אלא דוקא אם נמצא בהם תולעים אדומים או שחורים דאלו דרכן לברוח מנדנדו הרחיים אבל אם התליעו בתולעים דקים ולבנים אין להתיר לכתחילה על ידי טחינה והרקדה הנוכר מיהו בדיעבד אם טחנם מותר דודאי ונימוחו ובטלי : [יט] דבש תמרים (סילאן) צריך להזהר לסננו בחתיכת בגד תחלה כי ימצא בו נמלים או יתושין ואין ינכרין לעינים וכן דבש שנפלו בו נמלים יחממו עד שיהא ניתך ויסננו ומרקחת ששפל בה נמלים שאי אפשר לסננה אין לה הרי"ה

לשהותה י"ב חדש משום דקיימא לן בריה שאין בה עצם העבר עליה י"ב חדש נעשית כעפרא דחדש שאני דיש להסתפק ולומר אולי הדבש מעמיד ומקיים דברים הטמונים בתוכו ולהכי גם אחר י"ב חדש קיימי באיסורייהו:

[כ] זבובים המטילים ביציהם בימות החמה על הבשר והם כמו גרעיני חרדל לבנים צריך לבדוק הבשר אולי יש בו מזה ואם ימצא ידיח הבשר יפה יפה שלא ישאר אפילו אחרת מאלו ביצי הזבובין וצריך שתתן בעל הבית דעתה היטב על זאת וגם בבית תזהר לכסות הבשר ולא תניחנה בגלוי שיחנן עליו הזבובים :

[כא] נהגו בבגדד לאסור חלב חמוץ שקורין לבן שהוא מנוגב אם התליע וכן הוא הדין הגבינה שהתליעה **[גבינה שהתליעה מותר לאוכלה ואף על פי שבולע מהגבינה עם התולעים שבא כיון שגדלים ממנה ואפילו בשבת מותר ואין חשש של טבילה נשמה**

הליכות עולם ז. דגים הנקראים קרפיונים, מצוי שיש עליהם תולעים מבחוץ, דמעלמא אתו, ונדבקים סמוך לספירמים, כדי למצוץ מן הדם והשומן שבדג, והם אסורים בודאי משום שרץ המים, וחייבים להסירם. אבל תולעים הנמצאים בדגים בין העור לבשר או בתוך הבשר, מותרים, ואם נמצאו במעי הדגים אסורים.

ח. צימוקים וענבים שהתליעו מותר לעשות מהם שכר, ואין נחשב הדבר כמבטל איסור לכתחלה, שאין כוונתו אלא להוציא שכר מהפירות, ולא להינות מן התולעים. וכן מותר לרסק תותים שיש בהם תולעים, ולסננם בגדו ולשתותם, מהטעם האמור. וכמו שכתב מרן בבית יוסף (סימן פד) ובשם הארחות חיים, דבש שנפלו בו נמלים יש לחממו ולסננו, ואין כאן משום מבטל איסור לכתחלה, כיון שאין כוונתו אלא לתקן הדבש.

מעשה מהזוהר – רבי פנחס בן יאיר ורבי שמעון

רבי פּנְחָס הֵיָה הוֹלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת בְּתוּ, אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהֵיָתָה חוֹלָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים אִתּוֹ הַחֲבָרִים, וְהוּא רָכַב עַל חֲמוֹרוֹ. עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, פָּגַע בְּשָׂנִי עֲרָבִים. אָמַר לָהֶם, בְּשֵׁדָה זֶה הַתְּעוֹרֵר קוֹל מִימֵי הַעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ, מִימֵי הַעוֹלָם אֵין אֲנִי יוֹדְעִים, מִמֵּינֵנו אֲנִי יוֹדְעִים. שֶׁהָרִי יוֹם אֶחָד הָיָו אוֹתָם לְקַטֵּים מִקְפָּחִים בְּרָכִים שֶׁ אֲנֵינוּ בְּאוֹתוֹ שָׁדָה, וְנִפְגְּעוּ בְּאוֹתָם וְהָיָה לְרַבִּי אֹתָם, וְנִשְׁמַע מִכְּרוֹחַ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה קוֹל הַחֲמוֹר הַזֶּה שֶׁנָּעַר פְּעָמָיִם, וְהָאֵד שֶׁהִיא אֲשַׁר בְּאוֹתוֹ קוֹל (בְּאוֹתוֹ שְׁדָה) וְשָׁרְף אוֹתָם, וְנִצְלוּ אוֹתָם יְהוּדִים. אָמַר לָהֶם, עֲרָבִים, בְּדָבָר זֶה שֶׁאֲמַרְתֶּם לִי, תִּנְצְלוּ יוֹם זֶה מִקְטָטִים אַחֲרָיִם שֶׁמִּחְפְּזִים לָכֶם בְּדֶרֶךְ..... בְּכָה רַבִּי פְּנִחָס וְאָמַר, רְבוֹן הַעוֹלָם הַתַּרְחֵשׁוּת נֵס זֶה עֲשִׂיתָ בַּגְּלָלִי, וְנִצְלוּ אוֹתָם יְהוּדִים וְלֹא יָדַעְתִּי. פְּתַח אָמְרָ, (התלעים קלח) לַעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. כְּמָה טוֹבוֹת עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכְּמָה נִסִּים מִכְּחִישׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדַע, רַק הוּא בְּלָבָדוּ. אֵדָם קָם בְּבִקְרָ וְנָחַשׁ בָּא לְהָרֹג, וְהָאֵדֹם שֶׁם רָגְלוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹרָרָו, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאִישׁ, פָּרָץ לְקֹדֶשׁ- בְּרוּךְ-הוּא בְּלָבָדוּ - הֵיוּ לַעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוּ. אֵדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְלֹא יָדַע מִחְפְּזֵים בְּתוֹרָה שְׁמַעוֹ, וְשֶׁהָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְשָׁאֵר הַחֲבָרִים הִלְכוּ לְמַגִּינוֹ וְלֹא יָדְעוּ מֵאִתְּנֵן, וְשֶׁאֲלַתִּי לְעָרְבִים הִלְלוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁבְדַעְתִּי שֶׁקוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן יִרְגִּיו שְׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גְּלוּ לִי מַה שְׁלֹא יָדְעָתִי.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עֲרָבִים חָזְרוּ אֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ, זָקוּן זָקוּן, אֲתָה שֶׁאֲלַתְּנוּ מִימֵי הַעוֹלָם, וְלֹא שֶׁאֲלַתַּ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרָאִינוּ תְּמִיחָה עַל תְּמִיחָה. רָאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אֵדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקוּן אֶחָד יַחַד אִתָּם, וְרָאִינוּ עוֹפוֹת מִתְּפִנְטִים וּפּוֹרְשִׁים זָפְתִים עַל רְאשֵׁיהֶם, וְאֵלוֹ הוֹלְכִים וְאֵלוֹ שָׁבִים, וְהִצֵּל לֹא עֲבַר מֵעַל רְאשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָפְתִים הָרִים קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שֶׁאֲלַתִּי. עֲרָבִים עֲרָבִים, תִּלְכוּ, וְדַרְךְ זוֹ תֵּהֵא תִקְיֵה לְפִנְיֵים בְּכָל מַה שֶׁתֵּרַצוּ. שֵׁנִי דְבָרִים אֲמַרְתֶּם לִּי שֶׁשְׂחַחְתִּי בָהֶם. הִלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבָרִים, אוֹתוֹ מִקְוֹם שֶׁרַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁרְיוּ בוֹ, אֵיךְ אֲנִי יוֹדְעִים! אָמַר לָהֶם, תִּשְׁאֲיִרוּ לְבַעַל פְּסִיעוֹת הַבְּהֵמוֹת שֶׁהוּא יְדָרִיף פְּסִיעוֹתוֹי לָשֶׁם. לֹא הָיָה טוֹעֵן חֲמוֹרוֹ, וְחֲמוֹרוֹ סָטָה מִהֲדַרְךְ שָׂנֵי מִיָּלִין, וְהִלְךְ לָשֶׁם

הַתַּחִיל לְנַהֵר שֶׁלֶשׁ פְּעָמָים, יָרַד רַבִּי פְּנִחָס וְאָמַר לְחֲבָרִים, נָקוּם לְקַבֵּל סָבָר פְּנֵי הַיַּמִּים, שְׁעָמְכוּ יָצְאוּ אֵלָינוּ פְּנִים גְּדוֹלוֹת וּפְנִים קְטַנוֹת. שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן נִחְרַת הַחֲמוֹר, אָמַר לְחֲבָרִים, נָקוּם שֶׁהָרִי קוֹל (שְׂמַחַת) הַחֲמוֹר שֶׁל הַזָּקוּן הַחֲסִידִי הַתְּעוֹרֵר אֵלָינוּ. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְקָמוּ הַחֲבָרִים. בֵּין דָּךְ רָאוּ אֶת רַבִּי פְּנִחָס שֶׁהָיָה בָּא. הִגִּיעוּ אֵלָיו, בָּא רַבִּי פְּנִחָס וְנִשֵּׁק אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, נִשְׁקָתִי אֶת יָדִי, הַתִּבְשָׁם בְּפִישִׁים שֶׁל גֵּוָתוֹ. שְׁמַחוּ כְּאֶחָד וְשִׁשׁוּ. פִּינּוּ שֶׁיִּשְׁבּוּ, פָּרְחוּ כֵל אוֹתָם עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ עוֹפִים צֶל וְהַתְּפָאָרוֹ. הַחֲזִירוּ רֹאשׁוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר, עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם! אֵינְכֶם מְשִׁגְּחִים בְּכָבוֹד רְבוּבָם שְׁעוֹמַד כְּאֵין! עֲמָדוּ, וְלֹא לְקַחוּ מִמְקוֹמְכֶם, וְלֹא קִרְבוּ אֵלָיו. אָמַר רַבִּי פְּנִחָס, אָמַר לָהֶם שֶׁיִּלְכוּ לְדַרְכָּם, שֶׁהָרִי לֹא נִתְּנוּ לָהֶם רֵשׁוֹת לְחָרָז! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָדַעְתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְחִישׁ לָנוּ כֵּס. עוֹפוֹת עוֹפוֹת! לָכוּ לְדַרְכְּכֶם, וְאִמְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיכֶם שֶׁהָרִי בְּהַתְּחִלָּה הָיָה בְּרִשׁוֹתוֹ, וְכַעַת זֶה לֹא קִים בְּרִשׁוֹתוֹ. אֲבָל הֶעֱלִינוּ אוֹתוֹ לְיוֹם הַסֵּלַע, כְּשֶׁעוֹלָה עָנָן בֵּין שָׁנֵי חֲזָקִים, וְלֹא מִתְּחַבְּרִים. הַתְּפָאָרוֹ אוֹתָם עוֹפוֹת וְהִלְכוּ. בֵּין דָּךְ הָרִי שֶׁלֶשָׁה אֵילָנוֹת מִתְּפַשְּׁטִים, בְּעָנְפֵיהֶם לִשְׁלֹשָׁה צְדָדִים עֲלֵיהֶם, וְמַעְגָּן מִים נוֹבְעִים לְפִנְיֵהֶם. שֶׁכְּמוֹ כֵּל הַחֲבָרִים, וְשֶׁמַּחוּ רַבִּי פְּנִחָס וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי פְּנִחָס, תֵּרַח גְּדוֹל הָיָה לְאוֹתָם עוֹפוֹת בְּתַחֲלָה, וְטִרְח בְּעָלֵי חִיִּים לֹא עָרְכִים, שֶׁהָרִי פְּתוּב (תְּהִלָּם קִמְה) וְרַחְמָיו עַל כֵּל מַעֲשֵׂיו. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲנִי לֹא הִטְרַחְתִּי אוֹתָם. אֲבָל אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵינוּ, אֵינְנֵנו יְכוֹלִים לְדָחוֹת אֶת הַמְּתַנּוֹת שָׁלוֹ. יִשְׁבוּ תַּחַת אוֹתוֹ הָאֵיָלָן, וְיִשְׁתּוּ מִהֶמְפִּים וְיִהְנּוּ שָׁם.

סיפורים מחזקים

אדם בר מזל בשמרו ולכן לא חל טריפויות של בהמה

בראש מורכן ובלב נשבר עמד האיש לפני הצדיק והגיש את ה'יקווטיל', פתק בקשת הברכה. בפתק פירט את מצבו בריאותו החמור ואת הבעיה הרפואית שאבתנו הרופאים אצלו. הוא עמד עכשיו לפני הצדיק וביקש שהצדיק יעורר עליו רחמים שיכה לרפואה נסית, למעלה מדרך הטבע. האיש הזה חלה במחלה קשה. כוחותיו אזלו והלכו, והוא התקשה לשום. הרופאים אבחנו כי הוא סובל ממחלת ריאות נדירה. הם הודיעו לו כי כל הניסיונות לרפא את המחלה יהיו לשווא, שכן לעולם הרפואה אין מענה למחלה קשה זו. מאז סובב האיש בין צדיקים גדולים ובעל-עש לשפיעה ניסית למחלתו. אולם למרבה אכזבתו לא זכה לקבל מאיש מהם הבטחה ברורה כי אכן יחלים ממחלתו. עתה עמד לפני אחד מצדיקי פולין הגדולים והידועים, וליבו פרפר בין תקווה לייאוש. הביט בו הצדיק ואמר: "שמע לי, יהודי יקר. בבעיה הזאת לא יוכל איש בעולם לעזור לך. רק צדיק אחד יוכל אולי להביא לך את הישועה – זה הצדיק רבי שמואל-שמעלקה, רבה של סליש". רבי שמואל-שמעלקה קליין, רבה של סליש, עיר בהרי הקרפטים (כיום באוקראינה), היה מן הצדיקים המופלאים בזמנו. הוא התפלל בנעימות מיוחדת כל-כך, עד שרבים מכל קצוות הארץ באו רק כדי להקשיב לתפילתו. כמו-כן חיבר ניגונים רבים, שאותם היה שר בעצמו בקול ערב, ורבים התעוררו והתחזקו בריאות-שמיעה למשמע ניגונויו. כשערים שנה כיהן כרב בבלקן. לאחר מכן שימש בר בחוסט במשך שמונה שנים. ואז עלה לכהן כרב העיר סליש שבה ישב על כס הרבנות עד סוף ימיו. האיש התפלל למשמע תשובתו של אותו צדיק. הצדיק שולח אותו דווקא אל העיר סליש המרוחקת. מה פשר עניין, תמה בליבו, אך הוא ידע שאין להרחיק ולא לשלול על דברי הצדיק. בטרם יצא מן החדר, הוסיף הצדיק ואמר : "כיאשר תיסע אל רבי שמואל-שמעלקה לא תעזוב אותו עד שיאמר לך בבירור כי תחיה, ואז ודאי תחיה ותאריך ימים." זכור! לילך להתעב אצלו גם אם תידרש לכך שנה שלמה. כדאי שתנצל את הזמן לשבת בין תלמידיו ולהאזין לשיעורים שהרב משליש משמיע לפיהם". יצא האיש לסליש, ומיד בבואו לבת פנה אל בית הרב. כאשר עמד לפני רבי שמואל-שמעלקה שאלו הרב: "מיניין שאת ומה מרת בואך?"ישטח היהודי לפניו ואי סיפור, והוסיף כי צדיק פלוני שלח אותו במיוחד אליו,כי רק הוא יוכל להושיעו. הרים רבי שמואל – שמעלקה את גבותיו ובמבט תמה קרא : "מדוע יהודי מפולין בא לכאן ?! וכי פועל – ישועות הנני ?! הלאו בפולין, ברוסיה ובגליציה יש צדיקים גדולים וקדושים. אני אינני יכול כלל לעזור לך".נבהל האיש לרגע למשמע דברים. אך מיד נזכר בדברי הצדיק מפולין, כי לא יעזוב את המקום עד שהצדיק משליש "נכרחו, והוא נשאר. עברו יום, יומיים, שבוע, שבועיים, החודשים נקפו, בכל הימים האלה בא היהודי ללמוד בין תלמידיו של רבי שמואל-שמעלקה והקשיב לשיעוריו. הצדיק משליש עשה עצמו כאילו אינו מבחין בו. בכל יום היה מקשיב ושיעוריו לפני תלמידיו, ומתעלם. לחלוטין מנוכחותו של היהודי מפולין. יום אחד ששקו בישיבה בלימוד 'אלו טרפות' במסכת חולין. בסוגיה זו הגמרא דנה בדיני בהמה. אשר מקצתם פוסלים אותה מכשרותה ודינה דין טרפה ואלו מומים אחרים אינם פוסלים אותה מכשרותה, באותו יום עסק היעורר במומים העשויים להיווצר בריאת הבהמה התפתח דיון בעניין דין פוסלים בריאה מום, זה היה בדיוק אותה מחלה ממנה סבל היהודי... אוזניו של היהודי נדרכו. הצדיק הוסיף להרצות את דברי הגמרא. הוא שטח וביער את הסוגיה לאורכה ולרוחבה. וסיכם כי מדברי הגמרא עולה, וכך גם פוסק רש"י, כי בהמה ברה היא טרפה. אולם מיד שב רבי שמואל-שמעלקה והביא את שיטת רבנו תם, והעוסק אף הוא בעניין זה. הרב שמילש הפנה את תלמידיו לדברי רבנו תם,המוברים בתוספות דיבור המתחיל 'דילמא' בגמרא במסכת זבחים (דף קטז, א) : "ורבנו תם היה רגיל לחלק בין טריפות דאדם לטריפות דבהמה, משום דאדם אית ליה מזל". כלומר, בהמה שיש בה מומים, מסוימים אכן היא טרפה ואינה יכולה לחיות לאחר שחלתה במחלות האלה, אולם אדם שסובל מאותה מחלה יכול לחיות ולהאריך ימים מכוון שיש לו 'מזל'. זה המזל האלוקי המעניק לאדם יכולת להיחלץ מדברים גם למעלה מדרך הטבע. סיים הצדיק לרצות את דברי רבנו תם, ופתאום פנה אל היהודי מפולין וקרא : "שומע אתה, ר' יהודי ! אני אינני יכול לעזור לך, אולם רבנו תם הקדוש יכול לעזור לך. סע הביתה ותהיה בריא, ותחיה ותאריך ימים!". נדהם ונרגש כול היהודי מכיסאו ופנה לשוב לביתו, בלא מלא הודיה ושבח לקב"ה, על שנתן מרוחו על עבדיו הצדיקים. ואכן, מחלתו חלפה לגמרי, והוא האריך ימים ושנים טובות.

חסד עול כל יהודי

רבי משה פינשטיין זצ"ל היה גר מספר שנים ברוסיה, יום אחד, כששיב רבי משה בביתו מול הגמרא הקדושה ולמד תורה בשקידה, נשמע דפיקות על הדלת. בפתח הופיע שמרל העגלון. "רבי" הוא קרא. "מה ארע"י? פנה אליו רבי משה בחיבה. "היום נסעת"י עם עגלתי ועברתי בקצה העיר"ה. פתח שמרל ואמר, "ופתאום, שמעתי אחרות כבדות עולות מאחד הבתים. השכנים בסביבה ספרו לי שבבית זה שוכב יהודי חולה במחלת השחפת, כבר כמה חודשים הוא סובל יסורים קשים. 'באמתו'!" זעק רבי משה, "מי הוא? ומדוע לא עוזרים לו?""רבי", אמר העגלון, "אין מכירים אותו, יהודי זה איננו שומר תורה ומצוות, מעולם לא בא אל בית הכנסת, ואף אחד לא יודע ממנו 'מה חשוב מי הוא ומה חשוב'י יש לעשות הכל כדי להצילו, הרי יהודי הוא" פסק הרב מיד קרא לנבאים אל ביתו והוריה להם לטפל ביהודי ולקחת אותו לנפוש בהרים כדי שיתרפא ממחלתו.

א-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא

סיפר המקובל האלוקי רבי יהודה פתייא זצ"ל (מחבר בית לחם יהודה על עץ חיים):
'בה' באב תרע"ט נסעת"י ברכבת אל הכפר בעקובה הסמוך לעיר בבל בהיותי שם בקשוני שאכנס לבית משה שאשא הכהן לנחמו על הריגת בנו יחידו מנשה, שנהרג ע"י ערלים שבאו לגנוב את ממונו, ולא השיגה ידם לגנוב מאומה. לאב השכול אין ילדים נוספים, וגם בנו לא מותרו אחריו צאצאים. בבואי לבית האבלים הם חללו למרר בבכי, כי זקנים המה כבני ע' שנה, ושאלוני על מה ולמה נרצח מנשה, אם הוא מגולגל וחיוב במיתת הרג, מה פשעו הם, שגזר עליהם לסבול צער כה גדול. כדי להפיג את יגונם אמרתי להם, בשובי לביתי אעיין בספרים ואשיב על שאלתכם. בטי' באב שחרית נמנמתי וראיתי נער הולך מעיר בבל על כפר בעקובה ועמו מאה דינרי זהב לשאת ולתת בהם, כדי לפרנס הוריו והקנים עד. בבואו לעקובה שכר חדר בפונדק. זקן שהיה במקום גילה שיש באמתחתו מאה דינרי, וחמד לגנובם. כיון שתש כוחו, גילה סוד זה לגנב יהודי

ציער, והיננים זממו שחזקן יעמוד על המשמר והבחור יגנוב, ואת הנגיבה לחקו ביניהם. הם הזינו פתח למוד של שבו לן הנער, ובאשורו לילה כשילת החדר הייתה נעול, נכנסו בלאט, והצעיר דקר את הנער הישן. משהחל לחפש את הכסף, הגיעה שיירה גדולה אל הפונדק, נבהלו הגנבים וברחו על נפשם ולא נטלו מאומה. כאור היום נמצא הנער הרגו, ללא נודע מי הכהו, קברוהו ושלחו את מאת הדינרים לאביו ולאיימו שבבבל. אותו נער היה בן יחיד לאביו ולאמו ומכלכל את שיבתם. אורחי הפונדק טרבו לשכור את החדר שבו אירע הרצח, והוא עמד סגור ונעול שנים רבות. לאחר שנקבר הנער עלתה נשמתו לביי"ד של מעלה ותבעה את דמה מידי הרוצח והזקן. נפסק הדין שיעשה לו כפי שנעשה לה, שהרוצח יבוא לגלול ויהיה בן יחיד מכלכל את שיבת אביו ואימו, ויהרג ולא יפלו ממנו, ולא יניח זרע אחריו. שאלו בית הדין את פל הנהרג, האם אינו רוצה למחול להם, והשיב שאינו מוחל. הוחלט לבצע את פסק דינו, כשמת הגנב הזקן גלגלוהו במשה שאשא שדר בבבל ולא נפקד בזרע עד היותו בן חמישים. בהיותו בן חמישים הלכו הוא ואשתו לעקובה באו ללון במוטת פונדק. בלילה ההוא היו שם אורחים רבים, כל החדר נמלך נפתסו, ונשאר רק החדר הנעול שבו נרצח הנער. אמר הפונדקי בליבו, בו דמתי יהיה חדר זה סגור, מוטב לפתחו ולהשירו למשה שאשא ולאשתו, הרי אינם יודעים שרצח שם אדם, פתח בעבורם את החדר ולנו בו. בלילה ההוא קראו לבי"ד לנער הנהרג ואמרו לו, הגיעה העת שתיוולד נפש ההורג בעולם, האם אתה מוחל לו או לא. אמר איני מוחל, אמרו לו רד ועמוד בפתח החדר שבו נהרגת. ירדה נשמת ההורג ועמדה שם, ובאה נשמת ההורג ופחדה וחרדה מלהכנס בגלגול אצלם, עמדה נשמת הנהרג, הכתה אותו ואמרה לו, רשע, הכנס בגוף זה כדי לקבל עונשך, ועל כרחה של אותה נשמה באה בגלגול ונולדה בעת ההיא, ויקרא שמו בישראל מנשה, הוא בנו של משה שאשא שנהרג ע"י הערלים ולא נטלו ממנו כלום. כל זאת הראו לי כשנמנמתי בעת אמירת הקינות, כאילו הייתי עומד וצופה בנעשה מתחילה ועד סוף, וכתבתי דברים אלו להר"י משה שאשא כתשובה על שאלתו

חסד ועונה ונפשו.

בעירו של רבי יהודה בן עטר הייתה חנות של פחמים. חנות קטנה וחשוכה, המלאה בשקים גדולים וכבדים העמוסים בפחמים שחורים. בעל החנות היה קם בבוקר מקדם, פונה אל חנותו הקטנטנה, מתיישב על שרפרף קטן בפתח החנות ומציע לאנשי העיר לקנות ממנו פחמים לצורך כישול וחימום הבית. ליום אחד, ישב המוכר הפחמים בפתח החנות וחכה לקונים. הוא היה רעב מאוד ורצה ללכת לביתו לאכול ארוחת צהריים, אך הוא חשש שא